

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

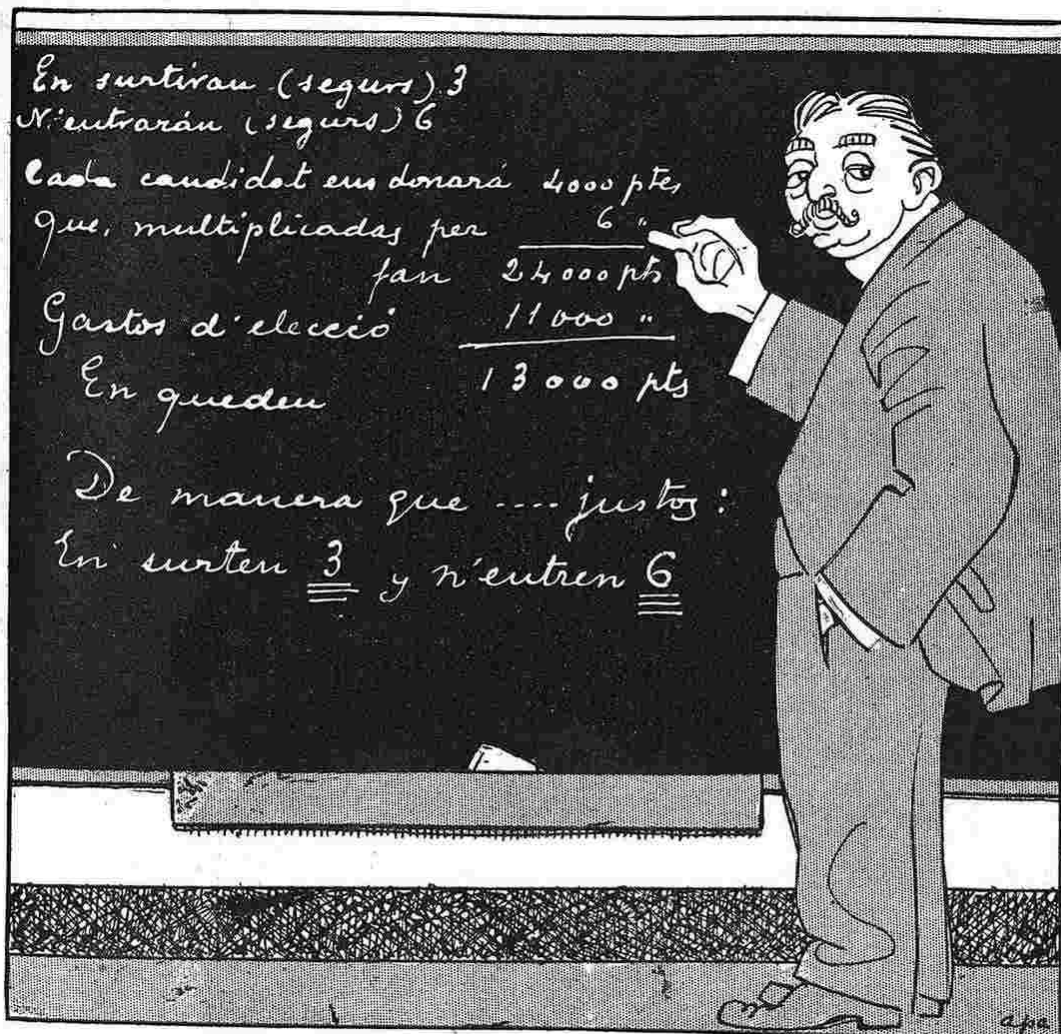
10 cèntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Extranger, 5.

POLADAS DE 'N POL

CANDIDATURAS

BARCELONA se troba davant d'unas eleccions senzilles y quietas. Aquesta vegada no té 'l cos electoral febre alta, ni ressona en la ciutat el gran soroll de las propagandas d'agitació. Llevat dels mitings de l'esquerra catalana, molt entenmentats y fins un xich tristos, el període electoral s'escala en mitg d'una calma parsimoniosa. Els partits y 'ls ciutadans están encare entemonits pel cop de la senmana de sanch; la preocupació de fondíssims problemas, la punyida dels dolors y l'esgarrifansa de las trágicas injusticias impideixen que

FRUYTA DEL TEMPS

—Hola!... ¡Ja tenim aquí las primeras castanyas?
—¿I as primeras?... No, senyor: aquestas son las segonas.

las eleccions constituheixin l'interés capdal de la gent política y 'l principal tema de la premsa. Per damunt de la qüestió de las eleccions d'uns quants diputats provincials, aletejan sinistrament altres qüestions.

La Lliga Regionalista, mestre en l'art de la propaganda electoral, gran entesa en las cosas de la *reclame* política, fins ha desistit de la celebració de mitings. Tota la campanya regionalista está reduhida á la prosa de *La Veu*, en la qual hi ha actualment més cendras que foch. ¿Es degut aixó á que la Lliga ha tingut por de presentarse davant del poble á sostenir el seu criteri favorable á la suspensió de garantías y de la repressió? ¿Es que 'ls prohoms lligayres están convenuts que en las circunstancias presents tota propaganda es sobrera, puig tot ciutadà té ja decidit per endavant, sense necessitat de mitings ni de discursos, quina candidatura ha de votar el vinent diumenge? ¿O es que aquest cop els regionalistas se dedican preferentment á la propaganda particular, als treballs en l'ombra, á l'obtenció de vots per medi de la coacció del industrial, del propietari y del fabricant? Lo més probable es que hi hagi una mica de cada cosa.

Pera la Lliga Regionalista els temps han canviat molt del miting del gat mort ensá.

*
*

La candidatura de las dretas... ¿No l'han vista?
Per si no fos prou *dreta* la candidatura de la Lliga,

els elements ultramontans de Barcelona han confeccionat una candidatura propia, mercés á l'aliança de conservadors dinástichs, carlins y Comité de Defensa Social. Es evident que la coalició ultramontana no pot guanyar, però també es evident que pot fer perdre á la Lliga. ¿Es així com els nostres ultramontans pagan als regionalistas la secció d' «Els fets vandálchs» de *La Veu* y las declaracions d' en Pagés y Rueda y Verdagner y Callís en el procés contra en Ferrer?

Val á dir, no obstant, que pera 'ls elements de la coalició ultramontana era qüestió d' amor propi el presentar candidatura enfront de la candidatura de la Lliga. Els conservadors dinástichs y 'ls senyors de la Defensa han sigut desairats dugas vegadas per en Cambó, qui no vol ab ells tractes ni pactes. Aquesta actitud d' en Cambó fora gallarda y plausible si respongués á un honrat escrípol polítich, ja que 'ls elements de referencia son els vells llops caciquistas de Barcelona disfressats ab pell d' ovel·la administrativa ó católica; però es el cas que 'ls regionalistas acceptan á fora de Barcelona, com per exemple a Manresa Berga, l' inteligencia ab els mateixos elements que á Barcelona son rebutjats, cosa que fa creure que la Lliga rebutja als caciquistas d' aquí, no perque siguin fruyta podrida de la política catalana, sinó perque no tenen forsa, perque pactant ab ells més s' hi perd que s' hi guanya. En quant als carlins, tenen també un gros agravi rebut de la Lliga, la qual en las passadas eleccions municipals els afaná els vots, atribuint als regionalistas la totalitat de 23,000 sufragis que la coalició de Lliga y carlins sumá.

Es segur que diumenge obtindrà la candidatura de las dretas millor resultat que l' obtingut per la candidatura *administrativa* en las passadas eleccions de regidors. Però no hi ha cap dubte que els ultramontans quedarán á la cúa y que 'ls tres candidats monsilábichs senyors Coll, Fors y Món anirán á l' aygua *ad majorem gloriam Dei*.

En altres temps, hauria estat fácil que Déu Nostre Senyor hagués protegit als seus fidels vassalls fent ab las candidaturas de las urnas el miracle de Jesús ab els pans y 'ls peixos; però el temps dels miracles electorals ha passat á Barcelna, y 'l número de vots que obtenen els candidats no es altre que 'l que l' aritmética vulgar permet.

* * *

Els radicals, com a partit, van al retraiment. No podían fer altra cosa. En el manifest que la Junta Provincial ha publicat se recomana als seus correligionaris que, malgrat aixó, votin, á fi de no perdre 'l vot en las eleccions següents. Segons l' esmentat document, al votar els radicals han de ferho tenint en compte la Patria, la Llibertat y la República. Si 'ls lerrouxistas persisteixen en considerar als republicans solidaris com á enemichs de la patria, com fins aquí ho han vingut fent, se veurán amohinats pera cumplir l' encàrrech de la Junta Provincial. Els queda el recurs de votar en blanch; però 's trobarán que en el present cas concret, vo-

tant en blanch afavorirán l' éxit de las candidaturas de reacció. Y no creyém que la seva conciencia els dicti aixó.

* * *

¿Pronóstichs? Renunciém á ferlos. Nosaltres no som els Dionís Puig de la *dinámica electoral*. Deixém la feyna de profeta al ínclit Pol de *La Veu*, que un día d' aquests anunciará en números rodons la victoria de la Lliga y que probablement s' equivocará.

WIFRET

POSTALS

Ab els brassos mitj en creu
y apretats l' un contra l' altre,
cada vespre, sol... solet,
el meu cos descansa.

Pel clós que 'ls meus brassos fan,
tot just el llensol hi passa...
Ningú ho diría may—qu' en 'quell mateix espay
capigués la estimada.

De tota dolcesa, per mí desitjada,
n' he tret, algún día, fatals decepcions.
Tan sols els teus llavis ¡oh dona estimada!
tenían tothora dolçíssims petóns.

No extranyis que siga la teva memoria
la nota més alta de tots els meus cants:
Ni amichs, ni familia, fortuna, ni gloria
són sempre propicis, ni sempre constants.

MIQUEL ANGEL

¡TOT PER ELLS!

¿Cóm treballa la *Societat protectora dels Animals*?
¿Cóm, mentres els demás barcelonins perdém el temps en discussions més ó menos verinosas, s' esmera ella en laborar pel benestar de las bestias, procurantelshi comoditats y ventatjas que potser las personas jamay podrém alcansar!

Entre las diversas innovacions que contínuament proposa, últimament s' ha dirigit á la Companyia del tranvía demanantli:

Que á fi d' evitar que 'ls pobres gossos quals amos pujan als cotxes de l' Anónima hajin de corre com uns desesperats al darrera del vehícul, la Companyia els autorisi pera ocupar, mitjansant el pago del corresponent passatge, un lloch en la plataforma anterior, pujant y baixant sempre per la part del davant.

Verdaderament, l' espectacle que 'ls simpátichs xelins ofereixen actualment en el cas d' *autos*, es d' aquells que traspassen el cor més insensible y més dur.

¿Quí no ho ha vist alguna vegada?... L' amo del animal s' enfila al tranvía y com, degut al atrás de la nostra legislació urbana, las bestias de quatre potas no hi poden pujar, aquí tenen al pobre gosset trotant heroycament al costat del carruatge, trayent un pam de llengua y exposat á que qualsevol altre cotxe qu' en aquell moment passi li dongui un que sentir.

PÉRIT EN LA MATERIA

—¿No será pas vertí!

—No tingui por. Es tan madur... com els senyors de la Lliga.

Es clar que la *Protectora*, en compte de dirigir-se a l'Empresa del tranvia, podria haver-se encarat ab els amos dels gossos qu' en aquesta forma els obligan a competir ab els vehículs eléctrichs.

—¿No us en doneu vergonya—podia havelshi dit—de comportar que 'ls vostres amichs fidels treguin el fetge per la boca, corrent a dos centímetros de la mort, mentres vosaltres, ben repapats al assiento del tranvia, llegiu el *Brusi* ó us mireu el perfil seductor d' una escultural *jamona* que ocupa un lloch al vostre costat?

La *Protectora* ha preferit deixar tranquils als amos y tocar el cor a l'Empresa, y precis es confessar que quan la *Protectora* ha obrat aixís, sobrats motius deurá tenir per ferho.

Al fi y al cap ¿té res d' extraordinari lo qu' ella proposa?

Els gossos—ben clar ho diu la seva instancia—anirán sempre a la plataforma del davant.

¿Quants passatgers hi caben en aquesta plataforma? ¿Deu?

Douchs, tants caps—siguin de gos, siguin de persona—tants bitllets.

¿Que hi pujan—verbi-gracia—tres gossos? Hi caben set passatgers. ¿Que n' hi pujan vuyt? N' hi caben dos. ¿Que n' hi pujan deu? No hi cab ningú més. El passatger que tingui necessitat d' anar en tranvia, qu' esperi que 'n passi un altre, que, tart ó aviat, ell deurá venir.

Ja ho sé que hi ha esperits meticulosos que al veure's en la plataforma d' un carruatge rodejats d' animals—molts dels quals estarán potser plagats d' altres idem—posarán el crit al cel y dirán que alló es una indecencia y que fins resulta depressiu l' haver d' anar pel món barrejat y equiparat ab bestias de quatre potas...

¡Fastidiarse!... Si s' hagués d' escoltar las observacions de certa gent, ¡qué pocas se'n farían al món de reformas beneficinas... pels gossos!...

L' única cosa que potser ocasionará algun petit conflicte es la retensió de la *Protectora* de que 'ls graciosos xelins puguin pujar y baixar sempre pel davant del carruatge.

Com que, fóra de quan s' es als finals de trajecte, el reglament de tranvías mana precisament lo contrari, no será raro que ab certa freqüencia s' originin qüestions.

Un senyor que anirá a passeig ó de visita acompanyat de dos ó tres gossos, tocará suaument al cotxero:

—Pari. Hem de baixar.

S' aturarà el tranvia y, aprofitant l' ocasió, un altre passatger instalat en la plataforma davantera, voldrá també baixar.

—¡Alto!—li dirá el conductor:—Vosté ha de sortir per darrera.

—Com que veig que obra el reixat...

—Es perque baixin els gossos.

—Pero, ja que está obert...

—No pot ser: el reglament ho prohibeix terminantment.

—¡Aixo es un absurdol!

—¡Nadal.. Per pogueu baixar per aquí s' ha de ser gos.—

Y no hi haurá, legalment, més remey que callar y obehir. Els gossos baixarán per davant y 'l passatger, company de viatge, fins aquell moment, de las privilegiadas bestias, haurá d' atravesar el carruatge de cap a cap y baixar resignadament pel darrera.

Hí ha un ditxo catalá, tan antich com exacte, que ho díu:

«Donas, gossos y coloms
son un' orga de rahons.»

¿Sabrán tenirlo en compte aquest ditxo els directors del tranvia al acceptar la hermosa proposició de la sempre oportuna *Protectora dels animals*?

Es de creure que sí y que, fixo el seu pensament en els alts interessos de las bestias, procurarán, quan el cas arribi, adoptar las midas necessarias pera evitar que 'ls passatgers de dos peus molestin als passatgers de quatre potas.

Entre tant, nosaltres, acceptant pacientment els fets casi consumats, llensém un fondo suspir de justificada enveja y diguém entre dents:

—¡Quí pogués ser gos!

A. MARCH

AL MENTOR DEL POBLE

D. JOAN PERICH Y VALLS

honra' del Magisteri espanyol, ab motiu de son Homenatge, celebrat en Sant Joan Despí lo dia 10 de Octubre de 1909.

Còm fer l' apologia
de quí es tot llum y gufa;
cóm darli viu color
á la més bella flor?...

De la regió d' Espanya
que 'l mar indómit banya,
sou entre lo escullit
excels y benehit.

Salvant milers d' esculls,
al poble obriu els ulls;
als menudets feu grans
y als homes bons germans.

L' honor y la virtut
tenint per noble escut
y un arrebol de gloria
per alta executoria,

vos, ensenyeu á viure,
á ser honrat y lliure,
á creurer, á estimar,
sufrir y treballar.

Modest, humil y destre,
sou vos el sabi mestre,
l' apóstol lliberal
d' amor universal.

La santa abnegació,
l' exemple, la rahó,
bondat y paciència,
son vostra hermosa ciencia.

Sols ha lograt l' enveja,
que d' hora ó tard babeja,
ser mágich incentfu
de vostre geni actfu.

Com signe de cultura
vostra labor perdura.
Sentiu?... Rondina 'l vent
un cant d' agrahiment.

J. BAUCCELLS PRAT

GLOSARI

LA CASA DEL VIUDO

L'estat de casat és l'estat natural de l'home. Aquesta màxima tant sanitàosa és màxima exemplar desde que

hi han matrimonis que's tiren els plats pel cap en els postres familiars. L'home que no's casa no és ningú. És un arbre solitari que no dóna ombra ni fruit, i si dóna fruit no és fruit: és fruita. L'home solter és una esperança, però si's fa esperar massa... es corca. L'home

MOSQUIT PESAT

LEMP

—¡A qué vé aquesta persistència en seguirme!...
¿Que's pensa qu' estich complicada en els fets van-
dálchs?

EL COMPTE DE 'N MACAYA

—Y jo haig de pagar aquesta enormitat?... Tot això ha gastat en cotxes aquell bon senyor!...

—Ja veurà,... Com qu' es facultatiu, diu que té facultats per ferho.

ha vingut a n'aquet món pera constituir una familia, per poc o molt familia que sia, i el que no la constitueix no és un verdader ciutadà, ni pot tenir vot, ni llar, ni casal. Quedem, doncs, que l'home ha de casar-se.

L'home ha de casar-se, molt bé diu. Ha de casar-se per tenir ordre, però si al bò de l'ordre i de tenir fills té la dissort de perdre la dona, i un cop perduda no té medis pera mantenir institutius, ni cambres, ni dones d'ordre que li cuidin la pau de casa, aont és l'ordre, la llar i el casal que havia somniat al casar-se? Què ha de fer, després d'haver complert? Tornar a

complir amb una altra esposa, i ordenar els seus fills am madrastra? Fer de nifero tota la vida? Anar de dispesa? Fer de dispesar? Tenir majordona? Menjar-se'ls nois?

Aquet seguit de preguntes es feia un viudo andalús que va conèixer el glosador, que tenia dos fills d'uns set anys. Desde la mort de la difunta, els havia posat en un colègi, però per no tornar-se a casar i donar madrastra a n'els bordegassos; per no tenir majordona vella, que sempre fa lleig en una casa (el viudo andalús era home de gust); per no tenir-la jova i guapa, que en comptes de lleig fa massa goig; per no comprometre-s ni donar que dir, va determinar viure sol i de fer-se tot sol el llit, i de fer-se-l al seu pler, tinent present aquell adagi de si vols estar ben servit... tu mateix, etz., etz...

El pis que tenia aquet viudo, per no desordenar els seus fills amb entrantes a la casa que'ls hi robessin l'afecte, és lo més fantàstic que s'ha vist en classe de falta de mètode i el motiu d'un inventari pera donar idea de l'ordre.

A l'entrar en el pis del viudo lo primer que veia'l curiós era un penjarrobes sense res, però per terra uns pantalons, un sobretodo sobre'ls pantalons, sobre'ls pantalons una sabata, am la parella més enllà embolicada en un periòdic. En un recó del mateix replà hi havia un calaix de calaixera, sense calaixera a la sala; i al voltant d'aquell calaix les camises planxades, el savó, el raspall de les dents i una pantufla sense pariona a la vista.

D'aquí s'entrava al menjador, i allí hi havia el bufet, am les cadires de la sala que avui una i l'endemà l'altra hi havien anat a parar totes.

Lo del bufet és llarc d'inventaria. A més dels rests d'aliments del temps que l'home no era viudo, hi havien ampolles de tenyir marbre, una postal amb en Tolstoy, un sifon dintre d'un cistell, un plat am fruites de carmel·lo, una coixinera amb els coberts, i en el

prestatge de dalt una gran gabia de lloro plena de mitjons i sabates.

Al saló hi havien les capoles i part del parament de cuina, aixís com les fundes dels mobles havien anat a la cuina pera servir d'aixugamans. A més de la pisa hi havia'l sofà, però am tants calaixos al damunt, i llibres, i pintes i barrets vells, que pera seure s'havia d'anar a un llit, que havia vingut de l'arcoba amb el somier tergiversat, sense coixins ni coixineres, que servien de calaixos. Al peu del baleó hi havia una banyera amb una màquina de cusir que estava prenent un bany,

i pels recones tot lo que sobrava. Al dormitori ni's pot sapiguer. El llit no era llit: era un campament que havien près els alarbs. Els llenzols a sota, el matalas a sobre, la pell dels peus al lloc del coixí, el coixí al lloc de la catifa, la catifa dintre del rentamans, i el rentamans tombat a terra sobre un munt de coses inútils.

I tot aquet camp de batalla'l feien els dos bordegas sos. I això que només hi anaven els dijous a la tarda i els diumenges.

Què havia de fer el viudo? Matar-ne un? Regalar l'altre a n'els veïns? Tornar-se a casar, com ja hem dit, i emmadrastrar a les criatures?

Són punts aquets que no'ls resoldrem, per falta d'autoritat, per falta de documents i per falta de ganes de resoldre'ls.

El glosador tant sols fa inventari de lo que poden dos infants entrant a casa d'un viudo només dos dies a la setmana, quan aquet viudo per bondat creu en els drets individuals.

Pot-ser exagerem la nota. Però ha de comptar el llegidor que escrivim desde Andalusia.

Granada.

XARAU

EL MEU RELLOTJE

Ja fa molt temps que vaig notant, com si fos art de bruxeria, que mon rellotje, bo-y-marxant, no marca pas com jo voldria.

Perque 'ls moments qu' estich inquiet, tot esperant alguna cosa, marxa despay, poch-á-pochet, y 'm fa la vida neguitosa.

Y en els moments que tinch de pler, que fins la vida m' apar bella, ell, envejós, passa lleuger, molt més lleuger qu' una centella.

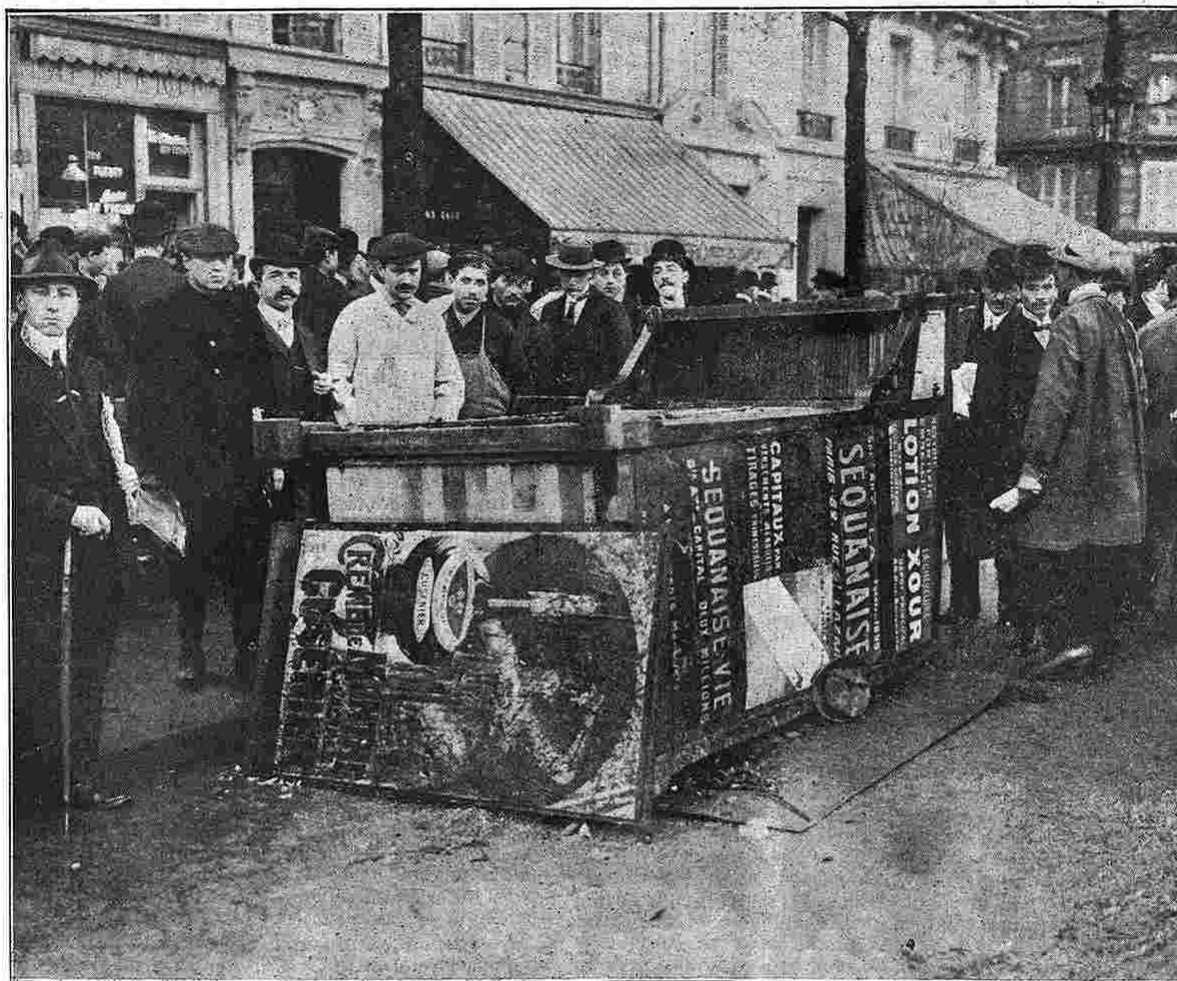
Y jo, está clar, estich queixós de son rodar sense cordura, que m' escatima 'l temps ditxós y 'm fa més llarch el d' amargura.

Si fos mecánich competent, un per mí sol n' inventaria que 'l temps de pena anés corrent y poch-á-poch en l' alegría.

Rellotje meu, ja pots pará que tant rodar me desespera; perque la ditxa qu' al món hi ha es tan diffeil d' alcansá i que persegüim una quimera!!

LL. B. y BOU

LAS MANIFESTACIONES DE PARÍS

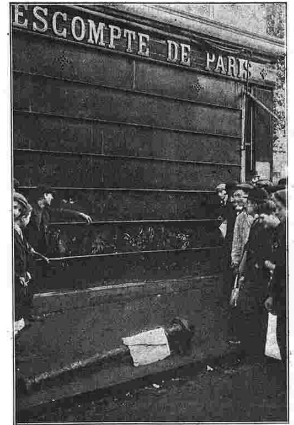
El kiosco de la porta del Parch Monceau, volcat.

(Inst. ROL)

PRO FERRER. - LAS MANIFESTACIONES DE PARÍS

13 d' Octubre. -Els restos de la manifestació, degenerada en motí.

La porta del Comptoir d'Escompte (boulevard Courcelles) que sigui objecte d'una tentativa d'assalt.

Com va quedar un kiosco de periódichs. (Instst. BOL)

TEATROS

PRINCIPAL

Convinguem en que *La Princesa Ilunyana* no ha tingut, entre nosaltres, el bon èxit que mereix. ¿S'ha d'atribuir això a deficiències d'interpretació? De cap manera; en Jaume Borrás ha dirigit l'obra ab indiscutible acort y ha representat la seva part ab gran fortuna; entre la primers actors catalans sols ell y son germà tenen la claretat d'expressió, la entonació lírica, y la garridesa plástica que reclama l'ultra-romanticisme de l'obra; sola la Xirgu pot donarnos una idea exacta de aquella princesa de nom de mel que es amorosa y senyala vana. ¿S'ha de referir, donchs, aquell fet a defectes de presentació de l'obra? Tampoch. *La Princesa Ilunyana* ha sigut posada per l'empresa del Principal ab luxe, ab vertible luxe, y la manca d'ambient de la decoració que ha de donar una idea del país de Malisenda no pot influir fins a aquest punt en el resultat de l'obra. ¿Es potser que la traducció de la segona producció d'en Rostand es irrespectuosa y barroera? Tot lo contrari: en Lluis Vía es un excelent lliterat que l'ha traduït curosament, honradament... ¿Com explicamos, donchs, que s'ant hagi assolit un èxít de l'estime l'obra que a París fou un èxit formidable?

Es que a París els romàntichs contan ab un element que aquí no hi es; contan per a triomf de les sevas obras ab un públich preparat para révelas. La tradició lírica que al teatro, entre nosaltres, ha desaparegut, allà persisteix encare y probablement se perllongarà anya y anys, a través de totes las noves fórmulas y convitit ab ellas. Aquí som més simplicitats; havém convingut, per ara, en que l'naturalisme en els procediments y el trascendentalisme simbólich en el propòsit cran las diltmas paralas en qüestions de teatro y ja no hi ha qui 'ns admiri ni qui 'ns emocioní fora d'aquest cercle d'acort.

Per có aquella nau que sura sobre las onas, perduda, desgasbellada, portant un príncep malalt que no vol morir sense veure a la llunyana musa dels seus versos, y una tripulació d'aventurers que tenen fe en l'idealitat del 'empres, els falsas nostres bons burgesos l'afectó d'un flotant manicomí d'incurables. Per có no 'ls interessan las fantassiosas nostalgias de la Princesa d'Orient; ni s'emocionan ab l'imprevist enamorament de l'amor y la protagonista; ni se senten corpaos per l'intensitat d'aquella escena dels remordiments; ni frustelen la bellena apoteosis de l'últim acte.

Nosaltres que tenim la feblesa d'esser fàcils a l'admiració y que sentim, com dita fra Trofíu, la virtut de l'entusiasme, confessém que escoltant las bellas estrofas d'en Rostand, en mitj d'aquelles esplendencias de composició havém plorat d'emoció pura—si 's pot dir així lo que volém dir—havém plo-

rat d'emoció de bellas, de sublimitat, com devia plorar aquella vagada en Mir davant d'una ruberita posta de sol que reflecta el mar lluminat de Mallorca.

—Para alternar ab las representacions de *La Princesa Ilunyana* y para esperar l'estrena d'*El bon rei Dagobert*, s'annuncian las reproduccions de *El intelectual* d'en Rusífol y de *La campana submergida* d'Hauptmann.

ROMEA

Flors y violes, se titula la darrera producció de 'n Creuilet, estrenada diltans passat al «Romea». Es una xamosa comedia construïda ab trassa y habilitat. La senzilla acció s' desenrotlla en dos actes asipalite de situacions graciosas, y las escenas cómicas alternan sovint ab altres de sentimentals, sense que la nota s'exageri may en cap dels dos sentits. L'ambient ciutadà que trapdejan l'assumpió y el lloch, y el didactic primorós, que campeja del primer a l'últim *becadillo*, són, potser, las dugnas notas características y mas encisadoras de la nova obra del aplaudit autor de *La Morta*. Es una comedia d'entretinent ben acceptable, sense molta originalitat, sense gens de trascendencia, si s'vol, en l'argument, però presentada ab tant d'art y tanta delicadesa que sola pot ser obra de un pulcre escriptor que senti com un poeta y observi com un artista.

Las senyoras Baró (Emilia) y Santolaria varen treure tot el possible partit de las dugnas noyas enamoradas, y entre 'la ac-

tors, cal senyalar als senyors Giménez, Guitart, Aymenrich y Vehil.

—El dia avans, a la nit, va donarse la primera representació del celebrat drama ibsenià *Joan Gabriel Borekman*. En Giménez brillà com sempre a gran altura en l'interpretació del protagonista. Els secundaris ajudaren ab voluntat a la tasca de presentar un conjunt arrodonit.

—Demà s'estrena una comedieta en 1 acte que dú per nom *La gloria a casa* y qu' es original del festiu escriptor Joseph Ponsa (Pep Llauné). Els desitjém, a tots, *Gloria* y... profit.

NOVETATS

La genial actriu Mimí Aguglia continúa en la plena possessió del seu art. El bon recort que d'ella 'n guardavam feu que 'l teatre 's vejés animadíssim el dia de l'inauguració; y no 'n vulguin d' aplausos y ovacions a la creadora del difícil personatge de *Malia*, la magistral concepció de Capuana.

—Diumenge representá *La Pecadora* y, a dir la veritat, havem de confessar que la portentosa Aguglia la va fer nova, tals son la veritat y la forsa emotiva que expandeix en totes las escenas y sobre tot en la mort, de la que 'n fa un acabat estudi.

—L'endemá, dilluns, va ferse, també, aplaudir de valent ab el popular drama *Cavalleria Rusticana* y la tragedia *Els Carboners*, emocionant y sobria producció de Oriani.

—*Scongiuro*, de Giovanni, es un drama de costums sicilianas basat en el mals que produheixen el fanatisme y la superstició, al estil de *Malia*, pero no tant ple de vida, ni tant artísticament presentat, el problema, com en aquest. El primer acte, el millor, fa esperar quelcom més substanciós, pero l'obra decau a mida que 's desenrotlla l'acció. La Mimí Aguglia y en Majorana colossals en la expressió fisonómica y en el dir. Es realment maravellosa la sinceritat artística d'aquests simpátichs sicilianos.

—Ahir li varem veure jugar el complicat tipo de *Zazá*, del que 'n fa una veritable creació. En el número pròxim exposarém las impresions que 'ns hagi produhit que serán fortas, de segur.

—Acabadas las representacions de la *Siciliana*, pendrá possessió d'aquest teatro la companyia cómica que dirigeix D. Manuel Salvat.

ELDORADO

Dijous passat, la *reprise* de *La Viuda alegre* va omplir la platea d'aquest teatre. Son molts els que no havían encare assaborit las bellesas d'aquesta bonica opereta per alló de que tots els teatros que fins avuy la feyan eran del Paralelo. Ara que ja no poden donar aquesta excusa els que no 'l haigin vista, que s'apressurin a admirar sa preciosa música. En l'interpretació tingueren un erro important al encarregar el paper de Viuda a la Sra. Domingo, donchs sas facultats (que son moltas y bonas) no encaixan en un tipo que té d'esser tot gracia y picardia; de cap d'aquestas cosas fa gala la protagonista. Els demás artistas se portaren com a bons, no sobressurtint per aixó, ningú.

TÍVOLI

La Iberia es una senyora molt guapa que acaba d'obtenir un gros triomf en el seu *role* de *Hipi! Hipi!...*, obra de la que s'están anunciant las darreras representacions.

Dimecres passat havia d'anar la primera de *Húngaros*, lletra del senyor Tórner de Martirena, música del mestre Guix. Ens en enterarém y els en enterarém.

GRANVÍA

Després de *Tropa ligera*, que ha fet molt poca tropa, per culpa de la lleugeresa, ha vingut l'estrena de *Primer amor*, obra de un tal Elías Cerdá, del género melodramátich sense picardia. No l'arribá a salvar ni la partitura, qu' es original del mestre Brú. Actualment s'ensenjan las sarsuelas *Ni frío ni calor* y *La moral en peligro*.

EDEN CONCERT

Ahir degué debutar la *Belle Eva*, un número de posas plásticas que cridarà gent. Cada nit son molt aplaudidas

las damiselas Viotti, Visconty, Gyka y Bellatzer, estrelas de variadas magnituds.

APOLO

El darrer éxit de la companyia Parreño correspon a l'estrena de *Los tres mosqueteros*, arranjamet de la celebrada novela del mateix títol. El senyor don Emili G. Castells, autor de l'obra, pot estar satisfet de l'acullida, donchs el drama interessá fortament al auditori y mesresqué una perllongada serie d'aplaudiments.

Avuy, *Don Juan Tenorio*, a benefici de la Creu Roja de la Barceloneta, y molt aviat *La madrastra* y *El cocinero de Su Magestad*.

SORIANO

Apart del debut de *Miss Cabiac y el seu groom*, que constituheixen un número atractiu y interessant per la seva originalitat, la nova més sensacional de la casa es el cambi de la Troupe mímica per un quadro de companyia lírica que ha actuat fins ara, ab éxit, a Madrid. La sarsueleta está, donchs, a l'ordre del dia.

PRADO CATALÁN

La companyia Saumell representá ab acert el famós drama shakespeareià *Otello*, donant per pessa la patriótica comedia d'actualitat *Los españoles en Africa*. Foren molt aplaudits tots els artistas, y particularment las senyoras Panadés y Ricart, y els senyors Saumell, Muñoz, etc....

BOSCH

Una entradeta més que regular varen tenir el diumenge els actors catalans excedents de cupo de las Empresas «Principal» y «Romea». Las obras de batalla res tenen, per ara, que veure ab el genuí teatro de la nostra terra, y aixó es de sentir. La senyora Parreño y els actors Goula, Barbosa y Llano, molt aplaudits.

TRIUNFO

Ab dugas obras dels germans Quintero, *El genio alegre* y *El flechazo*, ha debutat la notable companyia que dirigeix l'aplaudit actor Sr. Corregel. Dimars s'efectuá l'estrena de *La Confesión*, de 'n Dicenta, obra que ja varem judicar al representarse en catalá al «Romea». Els artistas cumpliren molt discretament el seu comés.

PALAU DE LA MÚSICA

Un gran concert hi havia anunciat pera ahir dijous, el primer d'una serie projectada pera l'actual tardor. En ell hi han degut pendre part l'organista Schweizer, el tenor Walter, y altres, ab la cooperació de las tres seccions del *Orfeo Catalá*.

L. L. L.

GOTETAS

Quan tingui sogra, si 'n tinc, per no anármen per las brancas, li posaré tot seguit un cartell de *Se traspassa*.

Tots els somnis, somnis son y no son pas altre cosa, prò si jo 't somnio apróp, ¡vaya quin disgust no 'm donas!

Per tu jo soch massa trist, y olvidas que si el cor plora es que tu no 'l vols sentir y ell l'alegría en tu troba.

CELESTÍ DUPONT

UN EXERCICI PERILLÓS

ESQUELLOTS

Pero, caballers, aixó va á ser un tra-gí electoral continuu!

De nassos sobre las elec-cions de diputats provin-cials que han de celebrarse passat demá diumenge, ja un periódich que «té noti-cias frescas y beu—segons ell mateix declara—en bonas fonts», ens surt ab l' estupenda no-vetat de que es molt probable que 'l día 14 del vinent Novembre hi hagi eleccions de regidors.

¿Será verdad tanta belleza?

Per més que nosaltres no hem de ser candidats, de veras vol-dríam que la noticia quedés confirmada.

Donat l' ambient que s respira á Bar-celona, lo que avuy aquí convé son dis-traccions honestas y al alcans de totas las fortunas.

Y ¿volen res més divertit y pintoresca-ment entretingut que unas eleccions de concejals?

Gazetillas de repetició.

Diu un diari:

«El tren rápido de Madrid descarriló ayer ma-ñana en Sitges, por cuya causa se vió obligado á detenerse el exprés de Valencia.

» El descarrilamiento ocurrió en Sitges.»

En Sitges ¿ho senten? En Sitges.

Per si 'l lector no ho havia entés la primera ve-gada, el gazetiller té bon cuydado en repetirho.

Convé puntualisarlas aquestas cosas.

En Sitges ¿eh?

No compreném perquè ha sorprés tant que la Lliga posés á don Narcís Oller en la seva candidatura. ¿Que no ho sab tothom que la dreta may vol esser menos que l' esquerra?

L' esquerra va fer regidor á l' Ignasi Iglesias, una de las figuras més grans dintre 'l moviment literari de Ca-talunya, no es cert? Donchs ara la dreta vol fer diputat provincial á don Narcís Oller, també de forsa renom.

Sinó que l' Iglesias, com l' esquerra, ara floreix y prom-et encare els més exquisits fruyts, mentres que l' Oller, com la dreta, decau, decau sensiblement...

Ay, ay, pobres de nosaltres!

El celebrat torero *Mimote* s' ha fet autor dramátich. Segons diuhen, porta escritas ja una porció de comedias y 'n té una ó dugas á punt d' estrenar.

¿Qué fan paradas las nostras Empresas catalanas.

¿Cóm es que no donan á traduhir á algun actor de la companyia 'ls fruyts del ingeni del famós matador?

Aixó es ganas de perdre diners!

Senyor Miró y Trepal, ¿vol tenir la bondat d' escoltar quatre paraulas?

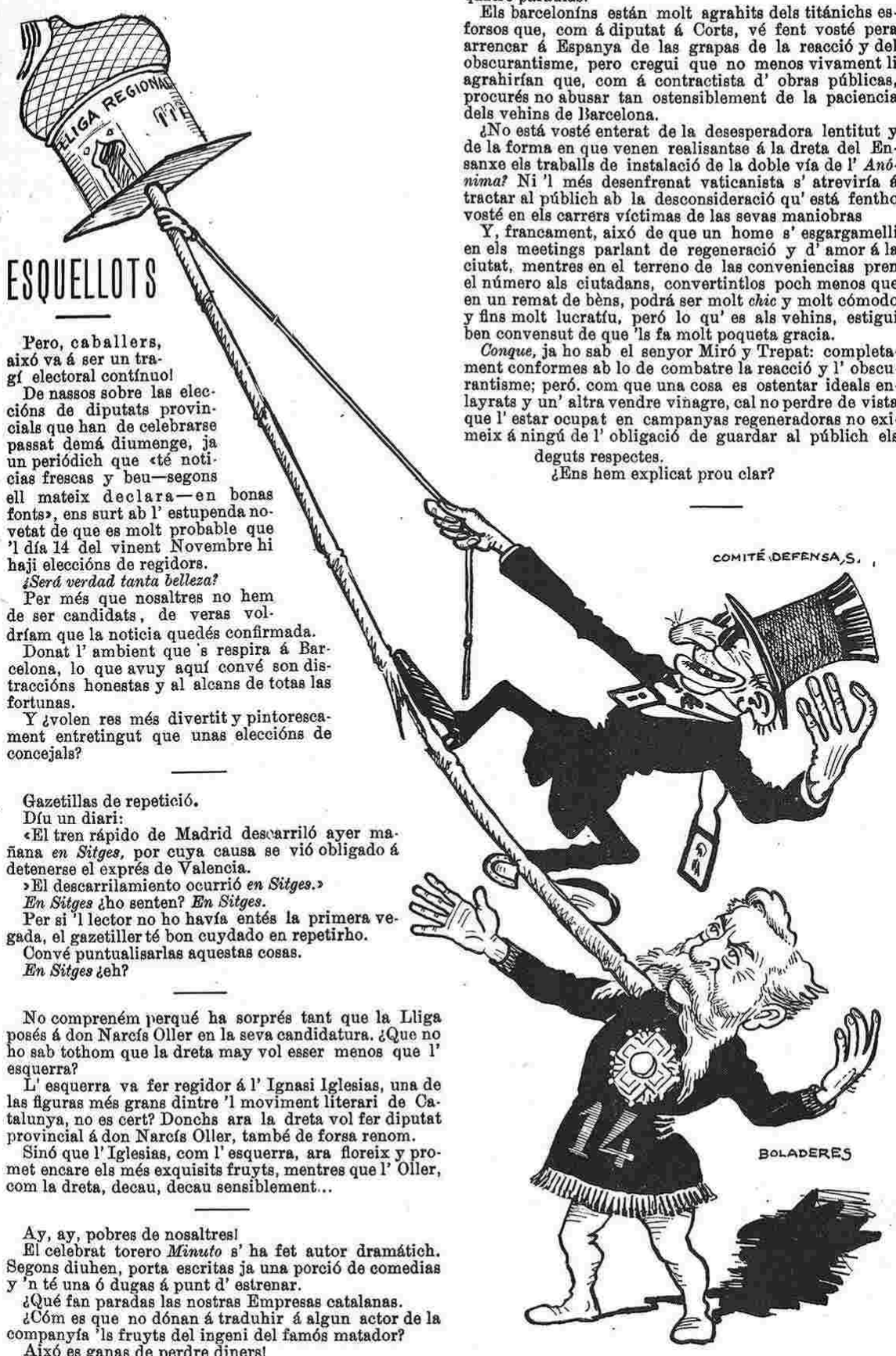
Els barceloníns están molt agrahits dels titánichs es-forsos que, com á diputat á Cortes, vé fent vosté pera arrencar á Espanya de las grapas de la reacció y del obscurantisme, pero cregui que no menos vivament li agrahirian que, com á contractista d' obras públicas, procurés no abusar tan ostensiblement de la paciencia dels vehins de Barcelona.

¿No está vosté enterat de la desesperadora lentitut y de la forma en que venen realisantse á la dreta del En-sanxe els traballs de instalació de la doble vía de l' *Anónima*? Ni 'l més desenfrenat vaticanista s' atreviria á tractar al públich ab la desconsideració qu' está fentho vosté en els carrers víctimas de las sevas maniobras

Y, francament, aixó de que un home s' esgargamelli en els meetings parlant de regeneració y d' amor á la ciutat, mentres en el terreno de las conveniencias pren el número als ciutadans, convertintlos poch menos que en un remat de bens, podrá ser molt *chic* y molt cómodo y fins molt lucratiu, però lo qu' es als vehins, estigui ben convensut de que 'ls fa molt poqueta gracia.

Conque, ja ho sab el senyor Miró y Trepal: completa-ment conformes ab lo de combatre la reacció y l' obscu-rantisme; però, com que una cosa es ostentar ideals en-layrats y un' altra vendre vinagre, cal no perdre de vista que l' estar ocupat en campanyas regeneradoras no exi-meix á ningú de l' obligació de guardar al públich els deguts respectes.

¿Ens hem explicat prou clar?

EL PERSA D' ABAIX: —Animo, sense por,... que per mí no 's perdrá l' equilibri!...

Cal tornar á recordar als electors barcelonins qu' ara 'l vot es obligatori.

De modo, que s' ha d' anar á las urnas ab el front seré y el pit enfora, com diria qualsevol poeta maragallesch. Y recordis que, gracias á l' excepció que disfrutém, en aquestas eleccions provincials no hi pot haver concert ni harmonia.

Vindrán á ser un concertí obligat de Maura.

Qu' es pitjor que dir un obligat de trompa.

En aquesta mateixa secció, la senmana passada aludírem á n' en Joaquím Folch y Torres, redactor de *La Veu de Catalunya*.

El senyor Folch va sentirse molestat, va venirnos á veure ab amabilitat exquisita y ens va demanar que li fessim la mercé de publicarli las següents ratllas:

«Sr. Director de LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

»Molt senyor meu: he llegit en el periódich de la seva digna direcció un solt corresponent á la secció d' *Esque-*

llots, referent á la meva humil persona, y en el que 's dñu, que jo he fet oposicions á un cárrech de la policia gubernativa; essent lo cert, que no solament no he fet oposicions, sinó que en ma vida he sentit inclinació per una professió semblant.

»En altre lloch de la mateixa secció, en que 's parla de barreja de noms, he vist també que hi figurava el meu; y com sigui que 'l meu nom no té cap relació, ni d' aprop ni de lluny ab el fet á que 'l solt esmentat sembla referirse, li prego que 'm fassi el favor de rectificar en aquest sentit.

»Esperant véurem complascut en lo que li demano, soch de V. affm. S. S.

Joaquím Folch y Torres

Respecte al primer extrém de la carta del Sr. Folch, sols ens toca manifestar que 'ns alegrém de lo que dñu, que nosaltres no havíam fet altre cosa que recullir las veus que corrian per Barcelona y que no hi ha motiu que 'ns impedeixi creure las afirmacions que fa.

Y respecte al segon, que 'l solt de referencia era consecuencia del primer y que nosaltres també sentiríam que en ocasions semblants se 'ns posés al costat de l' Ardid y en Verdguer y Callís.

Y vetaquí un gos y vetaquí un gat...

Sembla que 'l famós doctor Cook, empipat ja de tanta broma feta á las sevas costellas y de tant sentir duptar de que ell hagi arribat al Pol, se disposa á tornarhi ab testimonis pera recullir els papers que va deixar allí el mes d' Abril de 1908, durant la seva memorable visita á aquella apartada regió.

¡D' aixó se 'n dñu homes!... Cantin papers y mentin barbas,

Y quí dñu barbas, dñu comandants Pearys.

No obstant, se 'ns ocorreix una petita observació.

Fins suposant que l' intrépit doctor tingui la sort de tornar á trobar la documentació que necessita pera tapar la boca als seus detractors, tenint en compte la espantosa humitat que regna al Pol ¿vol dir que 'ls tals papers no serán ja papers mullats?

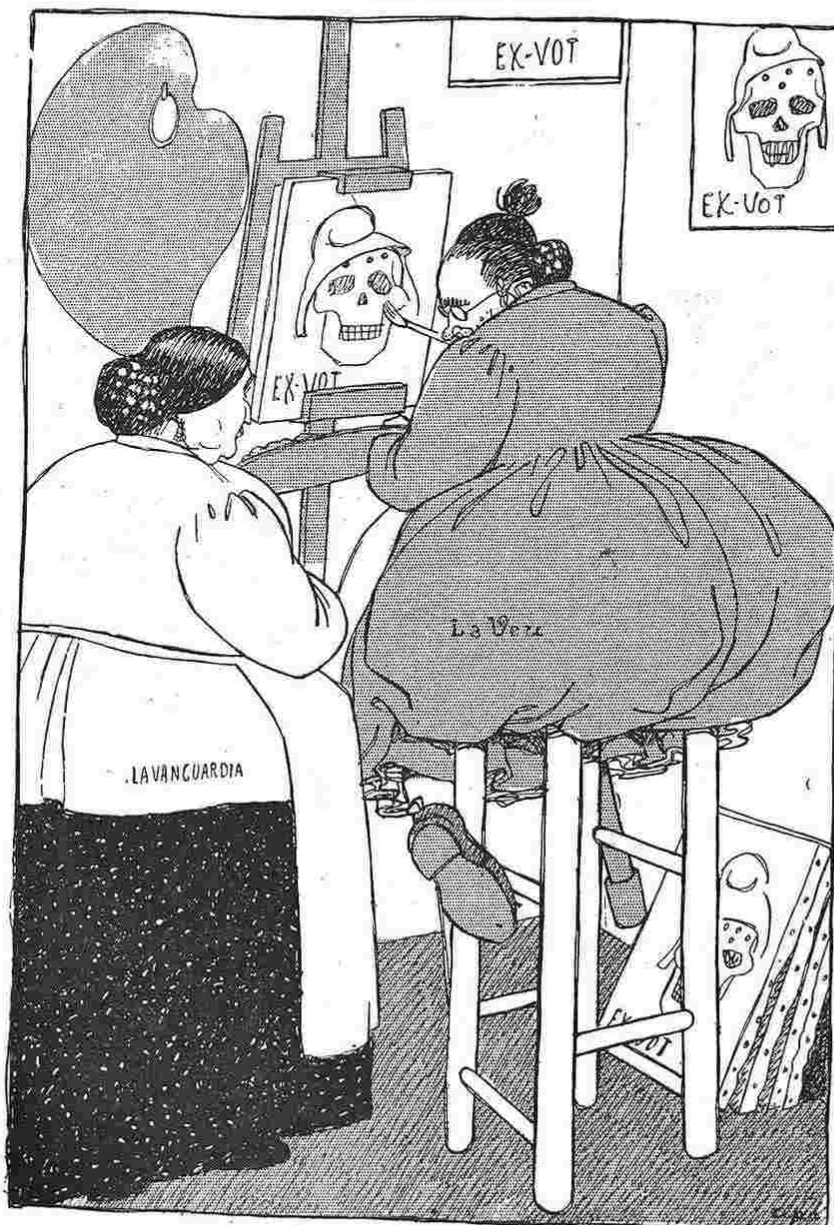
Diuen de Valencia que 'ls secretaris han donat un banquet al comte de Romanones. Galdós obsequi, pel coix ilustre.

Mireu que á un home com ell, qu' es amo ó fa d' amo en tots els banchs més importants, anarli ab *banquets*...

Vaja, que 'l diminutiu li pot haver fet poca gracia.

Es curiós. El Comité de Defensa Social va proposarse anar á las eleccions, aixecant per bandera tot alló dels *fets vandélichs, la pau, l' ordre* y el nom de Deu, y com que 'ls de la Lliga també volían explotar aquest recurs,

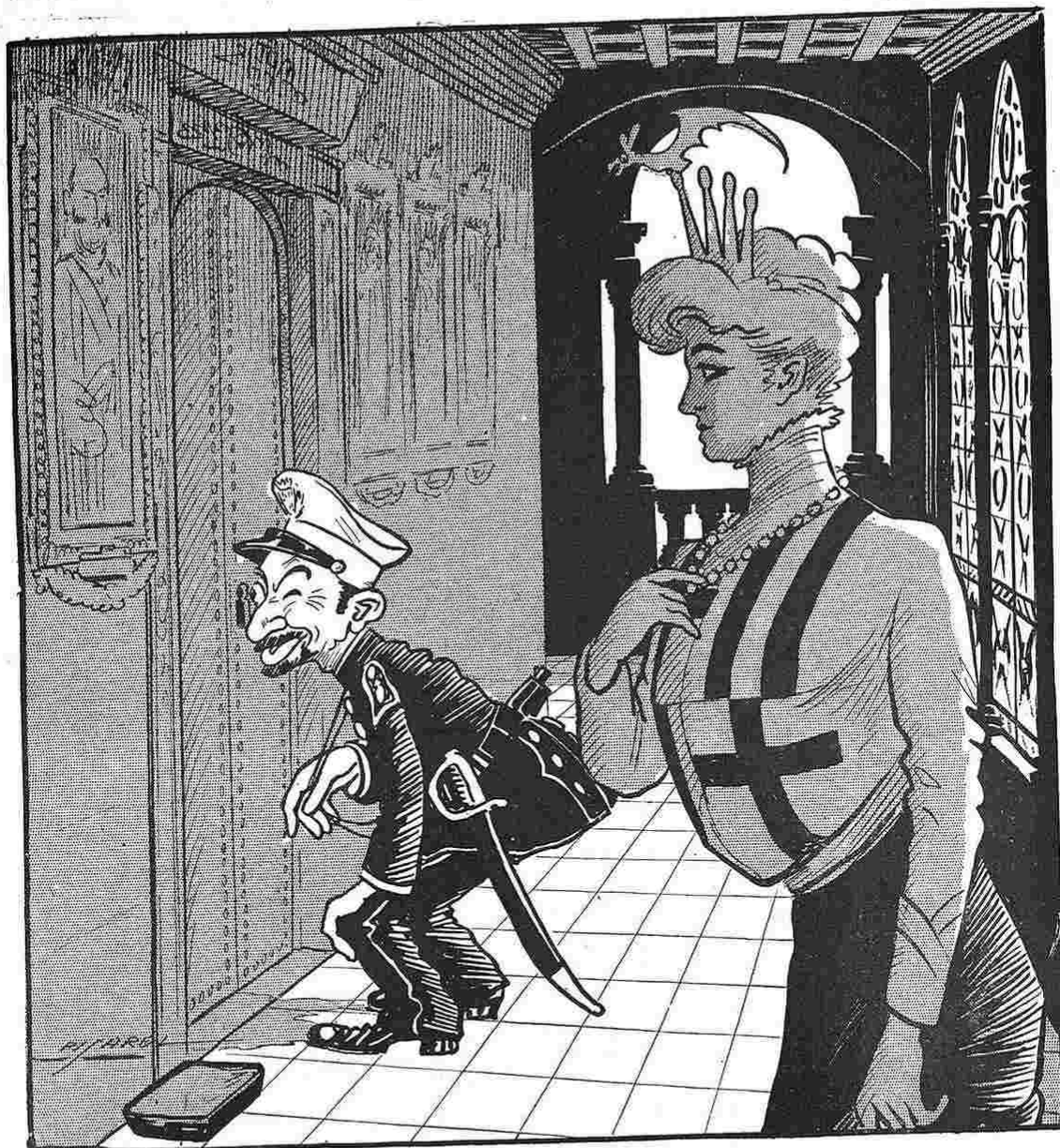
PLÁTICAS FAMILIARS

—Sembla que la cosa marxa, per ara...

—Ja ho pots ben dir. Si aixó dura, aviat no tindré contrincants.

INTERIORITATS

—¿Vols dir que menjan?... ¡Y qué menjan?
—No lo sé, pero veo que hay muchos que sucen.

van pensar fer una intel·ligència y arriscar tots junts unes quantes pessetas en el negoci.

Pero a mitj camí s'han trencat las negociacions, y el Comité ha sortit dihent pestes de la Lliga y suposant que a n'els d'aquesta confraria lo que 'ls mou no es pas l'interés de Barcelona, la pau, l'ordre, etc., sino 'ls baixos personalismes y las més petites miserias de partit.

Aquesta ruptura de relacions, a qué 's deu? Suposém, com suposa tothom, a que la Lliga volfa uns candidats y uns de diferents la Defensa. Així, donchs, ahont es aquell superior interés de que tan gallejavan? Els de la Defensa, per qué s'oposen a que triomfin els de la Lliga, si per ells ha d'esser lo de menos els noms de la candidatura?

Potser aquests noms no 'ls mereixen prou confiansa! Potser potser els creuhen complicats en aquells successos! Potser potser son sospitosos!...

—Aquest Oller, aquest Oller, ¿qui deu esser?—preguntaria segurament la gent del Comité.—No es pas aquell Oller que va estar a Montjuich?...

«Ayer mañana atropelló, un tranvía...»
«Anteanoche un tranvía atropelló...»
Volfa comentar noticias frescas,
y no trobo en cap banda la frescor.

Els que desconeixían las condicions de polítich de don Narcís Oller, no s'han entretingut a llegir els títuls de las sevas obras: *La Bojeria, La Febre d'Or, La Papallona, L'Escanya Pobres, Pilar Prim* ..

Tot aixó no es un excelent programa?
A la Diputació don Narcís hi fa falta.

S'ha privat governativament l'anunciada cavalcada d'automòvils que 'ls *chauffers* tenfan en projecte, a benefici dels ferits.

Tóquila, senyor Azorín!

Vet' aquí una mida prohibitiva de bon sentit.

Perque, tractantse d'automòvils, potser en comptes de ser a benefici dels ferits hauria resultat a perjudici

dels indefensos y pacífichs tranzeunts que estén bons y sans.

O, mes ben dit,...

Potser hauria sigut pitjor el remey que la malaltía.

Xisto macábrich auténtich, arribat del Vendrell ara mateix:

—Miréu si tot ho poden els diners, que fins el govern ens ho acaba de demostrar... En Ferrer, porque tenia quartos, ha passat al devant d' altres condemnats a la darrera pena.

Dos amichs de tabola, parlant de donas bonicas, llen-san la respectiva opinió.

L' un:

—Per mi no hi ha com una róssa ben grassa.

L' altre:

—Donchs, jo prefereixo las castanyas secas.

XARADAS

I

Sé que dús per tot arreu
que de mí te 'n burlarás,
l' *invers-dos* no 'm firarás,
donchs, escolta, calla y seu.
No tens res de *dugas-quarta*,
tens un *hu* gros al clatell,
procuras ab ton cabell
aquesta falta taparte.

Te fa falta una *segona*,
dús *quarta dugas* postissa,
per medi d' una frontissa
ens vols fer creurer qu' es bona.

En quant al físich, aixó;
y ara 't diré per final:
com que no saps de *total*
no tens gens d' educació.

MACO

II

L' egoista quan vol comprar
tot *hu-tres* ho sol trobar.
Bona *hu-dos* ha de tení,
qui vol fer molt de camí.
Xicota *dos-hu* y bufona
pots trobar á Barcelona.
Y *prima-segona-tres*
en tots els barcos hi es

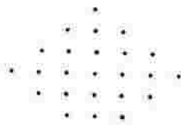
PERE CORTACANS (Llegidor de LA CAMPANA)

III

Prima-inversa es vegetal,
musical es la *segona*
y si vols sabé el *total*
es carrer de Barcelona.

PERE CASABLANCAS SAGRERA

ROMBO

Substituhir els punts per lletres, de manera que llegidas horisontal y verticalment, donguin el següent resul-

tat: 1.ª ratlla: Consonant.—2.ª: Peix.—3.ª: Utensili casual.—4.ª: Nom de dona.—5.ª: Fruyta.—6.ª: En el mar.—7.ª: Vocal.

MANEL SOMS

ANAGRAMA

Anava d' excursió en *Tot*
y al pujarne unas *total*,
va tenir la mala sort
de caure y trencarse un bras.

DANIEL MAYOR

CONVERSA

—¿Vols venir, Joan, á casa la meva tía Narcisa, que está malalta?

—¿Ahónt viu?

—Allá ahont are mateix t' acabo de dir.

JOSEPH TESTAGORDA (a) CICLISTA

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0.—Estil ó escola.
1 0 9 5 7 1 2 6 7.—Acte formal.
3 4 8 7 3 4 5 7.—Nom d' home.
8 4 1 4 9 5 7.—> >
1 0 1 4 5 7.—> >
0 3 5 7 0.—> >
1 4 3 7.—> >
6 0 8.—Part de la persona.
3 2.—Musical.
9.—Consonant.

TARJETA

MACO

PERE LANAL

SALT

Formar ab aquestas lletras, degudament combinadas el títul d' un drama catalá.

JOAN ANTICH PUQUÍ

GEROGLÍFICH

: : +
C I I
+
E E C
I

A. B. (a) LO RECTOR DE VALLFOGONA

Aquest número ha passat per la censura gubernativa.

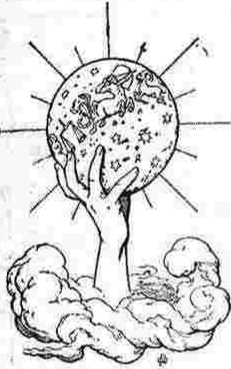
ATENCIÓ

El vinent divendres, 29 d' Octubre
LA ESQUELLA DE LA TORRATXA
publicará el número corresponent á la
DIADA DELS MORTS

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, OIm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Dentro de pocos días se
 fijará la fecha de la apari-
 ción del libro más popu-
 lar que se publica en Es-
 paña, único en su género

El Año en la Mano

ALMANAQUE-ENCICLOPEDIA DE LA VIDA PRÁCTICA
 para el próximo año 1910

PRECIOS: Edición económica, Ptas. 1'50 — De lujo, con tapas oro y relieve, Ptas. 2

Los corresponsales que no tengan el pedido formulado, que no dejen de hacerlo á correo seguido, pues de-
 seamos hacer las remesas todas á un mismo tiempo para que aparezca en toda España el mismo día.

EL AÑO EN LA MANO — ALMANAQUE-ENCICLOPEDIA

EL GRA DE L'HISTORIA

CRÓNICA UNIVERSAL
 PER J. VILA RIERA
 Dos tomos en octau, Ptas. 6

LEY ELECTORAL
 para diputados provinciales

Ptas. 1

Manual práctico
 DE
 FOTOGRAFADO
 SOBRE ZINC Y SOBRE COBRE
 POR JOSÉ CAO

Un tomo . . . . . Ptas. 2'50

Novedad

LA SEMANA TRÁGICA

RELATO DE LA SEDICIÓN É INCENDIOS EN BARCELONA Y CATALUÑA

POR

AUGUSTO RIERA

Un tomo en 8.º, con un sin número de fotografías . . . . . Ptas. 2

Demá dissapte, NÚMERO EXTRAORDINARI

DE

LA CAMPANA DE GRACIA

8 planas — 10 céntims

LLAMP-BROCHS

DON CUAN TANORIO

Drama sengriento y aspelusnante en 7 actos

Un tomo . . . . . Ptas. 1

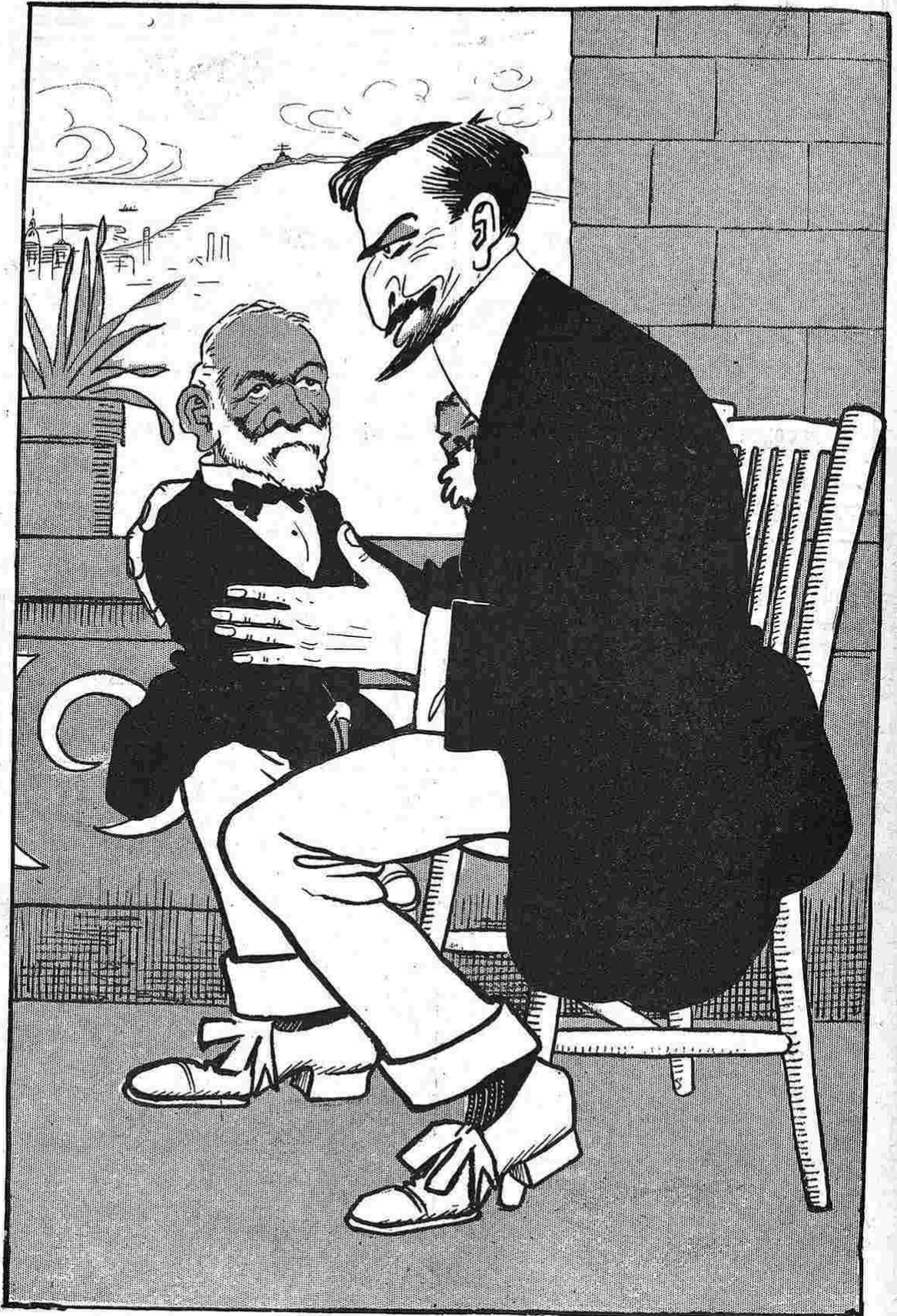
En preparació

ALMANACH

de «La Esquilla de la Torratxa»

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos
 de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém
 d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

«TODOS SOMOS UNOS»

—Molt bé, maco, molt bé; t' has portat com si fossis de la família.